

ABONY

Szerkesztőség:
II-ik kerület 460. házszám,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények kü-
lendők.
Kéziratok vissza nem
adatnak.

Kiadóhivatal
SZERDAHELYI JÁNOS
könyvnyomdája, hová
az előfizetési pénzek, a hír-
detések és ezeknek díjai,
valamint a felszólamások
küldendők.

TÁRSADALMI, KÖZGAZDASÁGI ÉS SZÉPIRODALMI LAP. — MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési díj:

Helyben házhoz hordva és vidékre küldve egész évre 8 korona, fél évre 4 korona, negyed évre 2 korona. Egyes szám ára 16 fillér

Felelős szerkesztő:
TEMESKÖZY GERZSON.

Főmunkatársak:
VEVERÁN ISTVÁN. VÉLI MIKSA.
Kiadótulajdonos: SZERDAHELYI JÁNOS.

Hirdetmények,

nyiltterek, valamint hirdetési díjak, közvetlen a kiadó hivatalhoz küldendők. Nyilttér sora 1 korona.

Általános bajok.

Talán sohasem nyilvánult meg olyan nagy mértékben és minden téren az elégtelenség az országban, mint mostanában. Mindenki tele van bajjal, gonddal, mindenki a saját bajának orvoslatát sürgeti.

Az iparososztály napról-napra szegényedik és a mindjobban pangó ipar sürgős fellendítését várja az illetékes tényezőktől. Ám hiába várja. Ki törődik ma a magyar iparral? Kinek jutna eszébe a küzködő ipar érdekében valamit tenni?

A kereskedők sem látják rózsás színben helyzetüket. A gyárosok — szintén valami kényszer hatása alatt — áruikat drágábban adják és kereskedőink a megdrágult árukat csak nehezen adhatják el a fogyasztó közönségnek. De ez még a kisebb baj volna. Az ausztriai piszkos konkurrencia még folyton tart, annak meggátlása céljából mi sem történik és a kiskereskedőnek tehetetlenül kell nézni mindezt. A silány osztrák áru továbbra is özönlik az országba és a kereskedők — becsukják boltjukat.

A gazdaközönség, a földműves osztály szinte észrevehetően szegényedik. Közvetlen oka ennek természetesen a már évek óta tartó rossz termés. Ez az osztály is orvos-

lást keres bajaira, de azt nem találja meg. És ennek eredménye azután az, hogy a türelmetlenebbek kivándorolnak, a jobb megélhetés reményében!

Általában helyzetükkel megelégedett emberekről ma beszélni nem lehet. Talán a hivatalnok, az orvos, az ügyvéd, a bíró megelégedett? Korántsem. Mindegyik küzd a létért, mindegyik érzi azt a rettenetes dragaságot, mely most az egész országban dúl és ezt az intelligens osztályt még az a keserű komikum is üldözi, hogy nyomora dacára — a társadalmi állása kedvéért — most is olyan nagylabon kell élni, mint azelőtt, mikor fele olyan olcsó volt minden.

Csöppet sem tulozunk, ha azt állítjuk, hogy minden osztályra olyan súlyosan neheztedek a bajok, hogy általános nyögéstől hangzik az ország.

A hűrok a végsőig ki vannak feszítve és tehát nagyon megérett az idő arra, hogy e bajok megszűnjenek. Végre megmozdulhatnának az illetékes tényezők és tehetnének valamit. Igérni, ugyis már rég óta ígéri ezt.

Ilyenkor, mikor a politika szüntel, helyén való volna ezekkel a kérdésekkel lelkiismeretesen foglalkozni és főleg cselekedni is, mert az éhező országot csak úgy le-

het az általános haladás terére vinni, ha elsősorban is magát az éhséget, a nyomort megszüntetjük.

Észrevételek a „Válasz“-ra.

(Folytatás és vége.)

Tisztelt vitázó felem „Válasz“-ának (19 sz.) 16. bekezdésében ezeket állítja: „A mai nevelés rendesen úgy fest (szülői), mintha kőkenyéből körtefát akarnánk nevelni, de olyan az eredmény is, mert ha végig nezzük művelt osztályunk egy bizonyos csoportját, biz' az sem kőkeny, sem körte, hanem jó magyar szóval csak nyegle, kik között újjankon számolhatjuk meg azokat, kik gondolkodni is tudnak, vagy tisztán lalnak, pedig nevelés és állítólag jó nevelésben részesültek.“

A művelt osztálynak az a bizonyos csoportja, a melyről előbb szó esett, nem szorul védelmemre; mindazonáltal — a nevelés szempontjából — legyen szabad megjegyeznem, hogyna már egyszer „művelt“-nek nevezünk valakit, vagy pedig egy bizonyos társadalmi osztályt, eo ipso nem vindikálhatjuk el attól sem a gondolkodni tudás, sem pedig a tisztánlátás képességét. És ha logice vennők a dolgot, arra a különös következtetésre jutnánk, hogy a kevésbé művelt egyén es ugyan ilyen társadalmi osztály tisztán latni, gondolkodni általában nem is tud.

Pedig dehogy is nem tud! Akárhány van kevésbé művelt társadalmi osztályunkban olyan egyén, aki nem csak gondolkodni, hanem logice egészen helyesen tud itélkezni bizonyos dolgokról a maga természetes eszevel.

Nem tévesztem szem elől azt, hogy a gondolkozás mélysége, némely egyéneknél lsten adta tehetőségüknek a folyamánya, mely az esetben is nyilvánul, ha netán a műveltségnek birtokában

a kapuig. És még valaki. Oginska Julia hercegnő is, aki a wojwodát mélyen szerette s akinek egyszer lábainál hevert a herceg. Ez a szép, büszke, eszes es hitű asszony lóhaton tette meg az utat pompás lengyel diszruhájában s ő volt az első, aki az elzárt kapun kopogtatott.

A kapu kis ablaka feltolódott s egy óriás medvének apró szemei s szőrös arcokra lettek latlatóvá.

Rémült sikoly felelt e látványra.

A portásnak, úgy latszik, tetszett ez a mulatság, mert jókedvűen dünyögött s megzörgette a kulcsesomót. De sokan a vendégek közül nem várták meg a kapunyitást, hanem tovább vágta-
tak, csak kevesen mertek a tagra nyitott kapun Oginska hercegnővel az elükön belepni a kastélyba.

A wojwoda nem felejtette el medvéi között a vendégszeretetet. Ő maga sietett elibük s vezette fel őket terembe. A hercegnő kezét karjába öltötte s titkon megszorította, mintha még most is ép annyira a rabja lenne, mint azelőtt. Ez alatt a larsaság visszanyerte jókedvét. Bokokat mondtak egymásnak bátorságuk miatt s előre örültek a varsói babéroknak, melyeket kalandjuk előadásával fognak szerezní. A jó ebéd gondolata is kellemesen esiklandozta injjúket.

Sokolnicki, a varsói társaság teljhatalmú megbizottja es maitre de plaisir-je megkerte a herceget, engedné meg neki megcsinální a napi programot.

— Először is, édes barátom, megmutatod nekünk medvéidet en lantúle; azután részvevőznük egy oktatási jeleneten, majd pompás ebédet adatsz

TÁRGA.

A sajkás.

Végtelen tengeren egy hajós magába'
Gyorsan tova siklik könnyüded sajkája.
Vitorlaja duzzadt, a szél is kedvező . . .
Kek, feihőtlen az ég, a legbajosbb idő.

Rövid hajósdalt zeng, ah, e dal oly kedves,
Hisz szívéből eredt, az idő is kedvez.
Nines háborgó vihar, de nines legkisebb szél:
Nap az éjjel együtt nyugalomról beszél.

Leszegzi horgonyát s áll a nagy tengeren,
Mint egy büszke palma a nagy kietlenen,
Felpillant az egre, sóhajt — s imadsága
Lelkesülten száll fel messze magasságba.

Vegsőt hajlott a nap, borul a láthatár,
Ide s tova repked sirály es más madár.
Veszt jósol az ifjú, jósol önmagának:
Sirály . . . s a vészfelhő . . . jaj az éjszakának!

Felhuzza horgonyát, menekülní vágyik,
Egy korall-szigethez bár . . . de csolnakázik,
Ott a sötét öböl veszélyes torkába'
Humbal kis sajkája — bármít — jövőt várva.

Kín a várakozás, még kinosbb a jövet, —
Hanykódik a tenger s hoz pokoli szörnyet.

Vergődik a sajka, horgonya elszakadt . . .
Nines horgony, nines vigasz, csak a remény
[maradt.

Egyedülörökre e puszta szigeten . . .
Elmúlt a vészes éj, süt a nap keleten.
Mintha mi sem történt volna az éjjel át,
Újra szelid az ég, a szem meg messze lát.

Nines horgony, nines vigasz, tán nem is lesz soha,
Most még a halál is oly lúkar, mostoha . . .
Boldogitná esőkja, hideg ölelése:
De nines rá reménye . . . s a tengernek vége.
Marosy Béla.

A herceg medvéi.

Lupanyev Zdenkó herceg furesa ember volt.
Egy időben belevetette magát a nagyvilági élet
hullámaiba, azután pedig ismét került az embe-
reket, visszavonult a litvániai vadonba s ott azzal
foglalkozott, hogy medvéket szelidített.

A lengyel nemesség tagjai, a rokonság, a
jó barátok, az ismerősök serteve érezték magukat
e szökés által, s míg egyrészt haragudtak reá,
másrészt egész legendákat költöttek életmódjáról,
s elhatározták, hogy ha ő nem jön Varsóba, akkor
a varsóiak keresik őt fel magányában.

Sokakat visszatartottak a rossz utak s néhányan
utközben tértek vissza az utszéli esárdak
nyomorult élelmiszerei miatt. Másokat az öserdő
ijesztett meg, amelyen keresztül kellett haladniok.
Maglehetősen lepadt a kedv a mogorva kastély
megpillantásakor s csak a legközelebbi rokonok,
s néhány kitartó jó barátja Zdenkónak jutott el

ninesenek.

Egészen más megítélés alá veendő az az egyének, akik jó nevelésben, oktatásban részesülnek ugyan, de ninesen elegendő hajlamuk azok befogadására; csekély egyéni intelligenciájuknál fogva nem, vagy csak kis mértékben képesek inklinálni a nevelési ráhatásokra.

Az ilyeneknél a műveltség, csak más, csak külsőség, benső finomság, nemesbülség hián.

Ily eseteknél nem a nevelésben, hanem az egyénekben keresendő a hiba.

A 18. bekezdés szerint „... az iskola valóban nem adhat nevelést, mert ha jól akarunk nevelni, időket egy gyermek is eléggé igénybe veszi s az iskola legföljebb arra szorítkozhatik csak, hogy oktatása összhangban legyen a szülő nevelésével s azt mintegy kiegészítse.”

Erre vonatkozólag a felelet megtalálható lapunk 14. számában. Amit abban a közleményben megírtam, ugyanazt ebben is fenntartom, azt tudniillik, hogy az iskola nevelést adhat, mert az iskola nevelőintézet is egyszerűen. Ezt nem csak én, hanem a legkitünőbb pedagógusok is hangoztatják, különösen manapság. Sőt a fősúlyt az iskolai nevelő-oktatásnál, a nevelésre helyezik, nemcsak arra, amely a lelki tehetségek kiművelését, fejlesztését célozza, hanem arra is, amely a házi-neveléssel egyenértékű. Eme irányzatnak nem az a tendenciája, mintha a szülőket felakarná menteni nevelői kötelezettségeik alól, koránt sem, hanem az, hogy minden gyermeket ellásson a megkívánt neveléssel, azzal a bizonyos pallerozottsággal, amelyet majdan szülői állapotukban a házi-nevelésnél érvényesíteni fognak.

Ily módon szűrődnek át a nevelési elvek, eljárások — a családba. Masként nem is tudnám elgondolni, mily úton-módon szerezhetnék meg a szülők a helyes nevelési eljárásokat, azt a képességet, melynek bírása nélkülözhetetlen a gyermek házi nevelésénél. Csupán az ösztönszerűség támogatja a szülőket ebben, meg az ovoda intézménye.

Elismerem, van a tisztelt szülők sokadalmában több olyan, akik a nevelésről szóló könyvek, értekezések olvasása, tapasztalat, nevelés iránti különös érkeik útján figyelemre méltó, sőt bámulatos képességet árulnak el, pedagógusok által is helyben hagyott ügyességet fejtenek ki nevelési eljárásaiknál.

Szörványosan, a nevelés iránti érzék, az iskolázatlan szülők közt is észlelhető.

Az idézett sorok érdeméért ki kell terjeszkednem a jó házi nevelés tényezőire. Ezek a tényezők a kellő tudással és érzékkel bíró nevelők (szülők, tanítók, stb.) jó tulajdonságokkal bíró gyermekek és a nevelendő gyermekek száma. Azt írja tisztelt vitázó felem, hogy egy gyermek is eléggé igénybe veszi időnként, ha jól akarunk nevelni. Valóban úgy van, ha az az egy gyermek is

inkább hajlamos a rosszra, mint a jóra. Ha azonban az a gyermek inkább hajlamos a jóra, mint a rosszra, vagyis több benne az erkölcsi jó tulajdonság mint a rossz, akkor az ilyen gyermeknek a nevelése passzió, élvezet és a reá fordított idő is csak minimális. Míg ellenben a rosszra inkább hajlamos gyermeknél a nevelés, a legnehezebb feladatok egyike. Megszívlelendő, amit erre vonatkozólag egy földműves szülőtől hallottam. A természetes ész imígyen nyilatkozott meg: „Nem a sok jó gyermek nevelése nehéz, hanem az nehéz, amikor az embernek csak egy gyermeke van s az is — rossz.” Nevezetesen, emberemnek csak egy rossz gyermeke van. Úgy látszik, a rossz gyermekből elég egy is.

Ebből érthető meg a tanítónak súlyos iskolai helyzete, amidőn a sok jó gyermekkel együtt neveli a sok rossz gyermeket, amely emberi erőt szinte felülmulni látszó művellet, legelőször sikerrel végződik, mert a tanító nevelői képességével (amit 4 évi szaktanulmányával szerzett meg), különleges nevelői érzékével, mely őt a gyermeknevelés rögzös, de magasztos pályára vezette — birtokában van azoknak az eszközöknek, amikkel az ő műhelyében, az iskola tantermében a rossz hajlamu gyermekeket jókká alakítja át.

Az iskola tehát nem csak arra szorítkozik, „hogy oktatása összhangban legyen a szülő nevelésével s azt mintegy kiegészítse,” hanem számtalan esetben nevel is, pótolja, ahol arra szükség van, a házi-nevelést. Ebben vitázó felem sem kételkedik. (L. 19., 23. bk.) Nemde?

A 21. bekezdésben foglalt ama állítás, mely szerint „ha a tanítónak 100 gyermekkel kell vesződnie, úgy egyre-egyre csak 9 tanóra esik egy tanév alatt!” — egyenesen téves.

Kimutattam ugyanis a 14. számban megjelent „Észrevételek” 14. bekezdésében, hogy a tanítónak a gyermek lelkivilágának kiismerésére nézve egy tanév, vagyis 36 (5 napos) tanhét, 180 tanórá, ezekből következőleg 900 (átlagos) tanóra áll rendelkezésére. Ez a szám (tanidő) nem darabolható fel a gyermekek létszáma szerint. Ami áll az egészre, az áll az egyedekre is, miután az iskolában a tanítás leginkább tömeges, vagyis együttes. Erről is volt már szó!

Ha keveseljük a 900 tanórát, ve' etünk hozzá a vasárnapok, ünnepek és egyéb alkalmak címén még 100 órát, ekkor a tanév 1000 tanórát fog kitenni; ha azonban a felső osztályokat veszem, a vasárnapok, stb. hozzászámításával 1100 tanóra állapítható meg.

Példaként egy művelt szülőt hozok fel, aki naponként 2 órát foglalkozik tanuló gyermekével rendszeresen. Ez évente 730 órát tesz ki. Ezer tanórát véve alapul, az arány: 1000 : 730. Látni való, hogy az iskola javára, illetőleg a gyermek lelkivilágának kiismerésére ez előny 270 óra,

E jelre kétfelé vált a medvék csoportja s mindegyik vendég háta mögé állott egy-egy köztülök.

Sokolnicki gépiesen esengetett még egyszer. Ekkor méltóságteljesen vonult be egy újabb sor a terembe s a legelső köztülök párolgó levestálat tartott. A Sokolnicki keze lehányatlott a csengőről.

Alig hallhatóan kívántak egymásnak jó étvágyat a vendégek. Elynomott sóhajok hallatszóttak s néhány felve sutogott szó. Csak Sokolnicki kísérte meg néhány élcet. De ekkor intett a herceg háta mögött álló medvének s az szolgálatkészen nyúlt át a Sokolnicki vállain, hogy pezsgőt öntsön poharába, ekkor aztán elmúlt a vidám maitre de plaisir is.

Egyik fogás a másikat érte, s a kitünő drága ételek csaknem érintetlenül kerültek le az asztalról. Senki se nézett a háta mögé, de mindenki ott látta állni szemben vele a viasorgófogú borzalmas szolgát a vállára vetett szervetával, amint a gondjaira bízott urnak poharát megtölti s reszketett egész testében.

Az Oginska hercegnő kacérsága, a Sokolnicki bőbeszédűsége lassankint valami ijesztő, lazás örülletté fokozódott. Sokolnicki nyelve egyre hangosabban és gyorsabban pergett, a hercegnő széke pedig szinte illetlenül közeledett a wojwoda székehez. De a medve pontosan követte őt, mintha csak attól felne, hogy egyetlen szót is elmulaszt abból a gyöngéd sutogásból, amellyel a szép asszony újra a hálójába akarta keríteni Radziwill herceget.

Végre befejeződött az ebéd. Sokolnicki ügyesen fordított egyet a programmon:

— A medvék igazán nagyon mulatságosak, de azért nem kell visszaélni türelmükkel. Most

ugyanaz a szám a szülőre nézve kedve ötlen, kevésbé művelt, vagy éppen műveletlen szülőnél ez az arány még kedvezőlenebb.

Lényeges a gyermekkel való foglalkozásnál a rendszeresség, mert csak ekkor nyilatkoznak meg a gyermek lelkitalajdonságai kiváltképpen.

Tisztelt v. f. „tagadja azt, hogy az iskola mai formájában kielégítő volna, mert úgy gondolja, hogy akkor nem foglalkoznánk folyton szabályainak, terveinek javításával és változtatásával.” (24. bk.)

Ebben a véleményben sem osztozom, amennyiben a mai anyagi viszonyok és keretek tekintetbevételével az iskola mai formája kielégítőnek, sőt jónak is tekinthető. Ha vannak hiányok, hibák, azokon segít, a viszonyok jobbrafordultáig, a hivatásszeretettől áthatott tanítóság.

A népoktatási törvényeknek szélesebb alapokra való helyezése, újabb és újabb rendeleteknek kiadása, a tanítási terveknek változtatása, javítása pedig azt jelzi, hogy az iskola mint intézmény, a fejlődés stádiumában van. Ez megnyugtató és biztató jelenség.

Az egész vonalon kifejlesztett modern iskolákról, perfekt népoktatásról a most folyó század első feleiben alig álmodozhatunk, mert a háborúk viharai és az elnyomtatás korszaka által megtépázott magyarnemzet oly annyira hátra maradt kulturájában, hogy azt egyszerűen, avagy gyorsabb tempóban helyrehozni, utolérni önmagát — képtelen. Így arra sem számíthatunk, hogy a szép ideák egyhamar valósuljanak.

Felette örvendek annak, hogy tisztelt polemizáló felem beismerte azt, hogy elvei a mai népoktatási elvekkel merő ellentétben vannak s így segítségemre volt közleményeimnek („Észrevételek”) imputált felreértések alaptalanságát beigazolni.

Másrészt köszönettel is tartozom, hogy a polemia forszírozásával a nagyszünetű különben unalmas, sőt álmos napjaiban nekem oly kellemes, hivatásomnak megfelelő, önképző szórakozást szerzett.

Ezek után a polemiaát a magam részéről befejezettnek nyilvánítom.

Szívélyes üdvözlötét viszonzozza:

Veverán István.

MI UJSÁG?

— **Személyi hírek.** Szeretett országgyűlési képviselőnk ft. Lévay Mihály apát, esperes-plébános 3 heti szabadságát üdülés céljából külföldön (Reichenhul, Csehország) tölti. Kellemes szórakozást és fokozott egészséggel való visszatérést kívánunk.

számunkra. De el ne felejtse kérlek a kaviárt. Ezután egy órai pihenés következik, s később egy csésze jó erős mocca. Majd átöltöznek a hölgyek, az urak pedig egy kicsit vadásznak az erdőben, s midőn már esteledni kezd, táncolni fogunk. Ez alkalommal azt se banjuk, ha valamiképpen megpillantjuk medvéidet.

Zdenkó beleegyezőleg intett fejével.

— Jól van.

Most már az egész medvegyetemet, a tanulókat, a már kiművelteket, vizsgálat alá vetek, s ezalatt Sokolnickinek ideje volt meggyőződni róla, hogy az acéllancok jó erősen tartanak. Az előadás vegeztevel a wojwoda vendégeit bekísérte az ebédlőbe.

A társaság kissé csodálkozott, midőn a gyönyörűen terített asztalt meglátta, de egyetlen inast sem vett észre a teremben. És megtörtént a leg-hihetlenebb dolog: a méltóságos és excellenciás urak és hölgyek maguk voltak kénytelenek székeiket kihúzni az asztal mögül.

— Hol maradnak szolgálid? — kérdezte.

— Parancsoltok? — szólt a herceg.

— Igen, én parancsolok! — nevetett Oginska hercegnő.

Radziwill esengetett. A csengő szava erős és messzeható volt. Hangjára felnyitlak a nagy szárnyas ajtók s a wojwoda medvéi kettős sorban lepdeltek be a terembe.

A vendégek ijedten néztek egymásra.

— Hahaha! Te tréfálsz! — kiáltott fel Sokolnicki erőltetett nevetéssel. — Nagyon jó tréfa s a bestiák pompásan betanultak! Ha újra esengetsz, ugyan e bestiák sorrendben kivonulnak, ugyebár? Pompás! Hadd próbáljam meg.

Kezébe vette a csengőt és razni kezdte.

tehát következik a pihenés, azután a bál — medvék nélkül.

A társaság elszéledt a kastély termeibe, az asszonyok ruhat változtattak, a férfiak kártyáztak.

A hölgyeknek kissé hiányzott a kiszolgálát, de nem mertek esengetni, mert feltek, hogy egy medvekomorna talál bejönni hozzájuk, Sokolnicki pedig, akit utazó eszímája szorított, inkább nemán tűrte fájdalmait, semhogy egy szőröskezű inassal engedett volna lábához nyulni.

Lassankint beállt a sötétség, a bálterem kigyúlt a gyertyák, csillárok fényében, melyeket nagy tükrök vertek vissza. Az asszonyok meztelen vállal, ragyogó ékszerekkel, pompás toilette-ekben jelentek meg. Egy láthatatlan zenekar a polonaise-t játszotta s Zdenko herceg Oginska Juliával nyitotta meg a bált. E percben felpattantak a szárnyas ajtók s a wojwoda medvéi lépnek a terembe. Mindegyik egy-egy hölgy elé áll, s meghajolva előtte, karját nyújtja neki. A társaság rémülten ugrik föl helyéről, mint a megrasztott madarak rebentek szerte-szét. A medvék pedig egymással fogóznak össze s táncolni kezdenek egyro örültebben, tomboló körforgásban.

A vendégek kiabálnak, káromkodnak, siránkoznak s a remületsparokszizmusában menekülnek a teremből le a lepesőkön, a kocsiába vagy a nyeregbe, s felholtan az ijedségtől hajtának be az erdőbe, égő faklyás medvéktől követve, kik nekik az útra világítanak.

Igy rázta le a nyakáról Lupanyev Zdenkó Lithvánia wojwodája kedves rokonait, jó barátait, és gyöngéd kedveset.

Leonjed Arisztid.

Dr. Madarász Adorján, járásunk főszolgabírája szeptember hó 3-ától hat heti szabadságra távozik.

— **Személyi hírek.** Dr. Malobiczky János, kereskedelmi miniszteri osztály tanácsos a héten városunkban időzött, özv. Malobiczky Ferencné urnőnél a szülői házában. Birtokát szemlélte meg. Közben meglátogatta gyerekkori barátait is, kikről oly magas állásban sem feledkezik meg a „jó abonyi ember” soha.

— **Kinevezés.** Kubinyi Andor, Kubinyi Béla földink, újszászi főnök fia hadapróddá neveztetett ki. Szivélyes üdvözlét az apának is, a fiúnak is.

— **Beiratások az izr. iskolákban.** Az abonyi izr. iskolába szept. 1, 2 és 3-án lehet beiratkozni d. e. 9—11-ig az iroda helyiségében. Beiratasi díj 30 fillér. A tanítás vasárnap szept. 5-én kezdődik.

Az iskolaszék.

— **Nekrológ.** Impozáns módon nyilatkozott meg a közzésvét boldogult Hay Mihályné Hay Róza urnőnek f. hó 23-án történt temetésén, melyen résztvevett intelligenciánk csaknem teljes számmal. De impozáns volt a kegyeletos érzelmek megnyilatkozása is, melyekkel úgy a lesújtott férj, mint a gyászoló család tagjai és a család tisztelői a jótékonyaság terén áldoztak a megboldogultuk emlékezetére. A boldogult hátramaradt házastárs, Hay Mihály a szegények részére 420 koronát adományozott, melyből az izraelita szegényeknek 170 kor., a rkath. szegényeknek 200 kor. és a református szegényeknek 50 korona küldetett el az illetékes felekezetek lelkészeihez.

Koszorúmegváltás címén adományoztak: Hay Mihály 200 kor., Hay Mór 150 kor., id. Hay Gyula 60 kor., özv. Rosenfeld Miksáné 60 kor., özv. Altmann Gyulané 60 kor., Hay Jolán 30 kor., id. Hay Gyulané 30 kor., özv. Weisz Adolfné 25 kor., Glasner Mór 20 kor., Erdei Henrik 15 kor., Hay Gyula 15 kor., Hay Dezső 10 kor., dr. Hay Elek 10 kor., Pintér Gyula 10 kor., Altmann Samuel 8 kor. Összesen 703 kor., mely összegből jutott: a „Chevra Kadisa”-nak 207 kor., az izr. nőegyletnek 242 kor., izr. iskolás gyermekek felruházására 252 kor., Cdko-nak 2 kor.

— **Házzsentelés.** A „Kath. Olvasóegylet” választmányának augusztus hó 22-én tartott gyűlése egyhangulag elhatározta, hogy átalakított és új helyiségeit szeptemb., hó 19-én ünnepélyesen fel fogja szenteltetni. E határozat értelmében gyűlés után a választmány testületileg tisztelt Ft. Lévas Mihály apát, esperes-plébános egyleti tszletbeli elnök előtt, hogy felkérje a megáldás végzésére. A választmány ohaját Palásthy Pál egyleti helyettes elnök tolmácsolta az illusztris főpap előtt, ki is szíves készséggel vállalkozott az egyesületi helyiségek megáldására, amely fényes ünnepség keretében fog megtörténni. A fungáló főpap szónoklatot tart, a róktönzött dalárda alkalmi énekeket ad elő, este nopies lakoma lesz, a felszentelést követő vasárnap (szeptember 26-án) pedig nagy bal fog rendeztetni a fiatalság részére.

— **A Kossuth-szoborra** tegnap rendezett hangverseny — a tegnapi előjelekből itélve — szépen sikerült, noha a program lényegesen változott, mert Ágai Adolf, a hozzánk intézett kedves levelével mentette ki elmaradását, mivel Marienbadból Hollandiába kellett utaznia. Dr. Márton Lajos pedig, ki szintén a legnagyobb készséggel tartott volna egy tanulságos felolvasást a Kuczorgó ásatásáról, vetítő képekkel. Így tehát szerkesztőnknek kellett beugrania, aki közgazdasági ismereteit traktálta, persze humoros stílusban, valamint politikai tapasztalatait ismertette szintén humoros genében. A hangversenyről egyébként jövő számunkban referálunk kimerítően.

— **Megmaradnak a vizsgák.** Az aradi iskolaszék meg hónapokkal ezelőtt feliratot írt az oktatási miniszterhez az iránt, hogy az évről-évre vizsgákat, mint több szempontból egészségtelen intézményt, törölje el. A miniszter hétfőn válaszolt a felterjesztésre olyan értelemben, hogy az évről-évre vizsgákat továbbra is fentartja és pedig azért, mert ezek alkalmasak adnak a szülőknek a tanárok működésének ellenőrzésére. (Jó jó kérem szépen, de hibába minden ellenőrzés, ha szülőknek még csak mukkanni sem szabad, de meg talán az iskola gondnokságának sem.)

— **Egy kis katona bátorsága.** János János szolnoki pénzügyi tanácsos, a napokban kis fiával Albinnal, a kismartoni katonai al-reál iskola első osztályát végzett kis növendékével utazott a Kassa—budapesti gyorsvonaton. A gyorsvonat egyik fülkéjében utazott két román utazó,

kik tört német nyelven szidták és ócsárolták a magyar katonát. A kis katona, ki már jól beszél németül, figyelmes lett erre a beszélgetésre és amikor az egyik vigéc drasztikusan fejezte ki magát, hogy a magyar katonából álló hadsereget mily könnyen szét lehet riasztani, a kis katona nekiugrott:

— „Was? és az álmélkodó vigécnek minden teketória nélkül kidobta a kalapját a robogó vasúti kocsik ablakán. Erre a nem várt fordulatra a két vigéc neki esett a kiskatonának és most már az ő sapkáját akarta kidobni. A kis fiú elkezdett kiabálni: „édes apám, édes apám!” — mire az apja berohant a másik fülkéből és kiszabadította a két hős vigéc kezéből a kis fiút, ki aztán büszkén mondta el az álmélkodó utasoknak, hogy azért dobta ki a vigéc kalapját, mert nem tudta elhallgatni, hogy a magyart gyalázzák. Lett erre óriási éljenzés és óriási gaudimmal vették körül a bátor kis embert, kiből bizonyára felnőtt korában is derék bátor katona lesz.

— **Mi az oka a gyermekek hasmenésének.** Amíg a hűvösebb évszakok idején a gyermekek hányásos hasmenése aránylag ritkább és veszélytelenebb meghegedés, addig a nyár kezdetén már gyakoribb, sőt a legmelegebb hónapokban nagyon sűrűen előforduló, gyors és veszélyes lefolyású, elannyira, hogy ez időszakban a gyermekhalandóság ijesztő mértékben fokozódik. Ennek a szomorú dolognak, mely bár legfeltűnőbbben a nagyvárosokban látható, de amely a falusi gyermekeket is észrevehetően tizedeli, két nagy jelentőségű dolog adja meg a magyarázatát: a nagy hőstől okozott csökkenése a kiesinyek ellenállókéességének, másrészt a tehéntej baktérium tartalmának rohamos megszaporodása és a tej vegyi bomlása. Az utóbbi ártalmaktól könnyen megóvhatja az anya gyermekét, ha annak táplálására eszupán a Nestlé gyermeklisztjét használja, melynek kiválóságát már csaknem félézázados multja igazolja, s amely mindig készen áll a használatra, jól táplál, nem savanyodik és nem bomlik soha és e tulajdonságai révén az emésztőszerveket is mindig rendben tartja.

— **Sütő iparosok munkaszünete.** A törvénytudvalevőleg — minden iparra nézve elrendeli a munkaszünetet, így a sütőkre is. Közönségünk azonban megkívánja, hogy hétfőn is friss süteményhez jusson, mert ezt már nálunk megszokta. Helybeli sütő iparosaink azonban kénytelenek a törvény rendelkezéséhez alkalmazkodni s a vasárnapi munka szünetet betartani, minél fogva tehát ezután hétfőn a fogyasztó közönség friss süteményre nem számíthat. Ebből kifolyólag a sütőüzletek már vasárnap délelőtt bezáródnak. Ez a megállapodás azért is helyes, mert abból, hogy egyik sütő betartja a munka szünetet, a másik nem, egészségtelen és tisztességtelen verseny fejlődik ki, mely sem a sütőknek, sem a közönségnek előnyére nem lehet.

— **Hány lovat szabad befogni?** Akárhányszor látjuk, hogy különösen vásárra iparkodó kupecemberek lovaikat egy kocsik elé fogják, vagy utána akgatják s sokszor 8—10 lóval poroskálnak végig az utcákon. Persze eme lóbástyától körülveve sokszor szundikálnak is ott az alsóvényen s mit törődnek ők azzal, hogy itt-amott a közlekedést is megzavarják. Most aztán egy konkrét esetből kifolyólag azt mondja egy miniszteri rendelet, hogy a kocsik elé egymásmelletti sorban legfőleg 4 állatot, egymás elé pedig akár kettesével, akár egyesével 6-ot szabad fogni, a kocsik után meg csak ketőt szabad kötni, hogy így mások is szabadon közlekedhessenek.

— **Egy fiú internátus ismertetése.** A városligeti fasor kertjőire néző villa épületben, a főváros legszebb helyén fekszik Récesey János hírneves fiú internátusa; Budapest, VII. ker. Damjanich-utca 30. Különös előnye ezen internátusnak, hogy közelében több középiskola van. A növendékek mindig állandó felügyelet és ellenőrzés alatt vannak. Szaktanárok minden tantárgyból a növendékeknek leckéket megmagyaráznak, kikérdezik s nekik szabad idejük hasznos fölhasználására útmutatást adnak. Az internátusban ezenkívül a növendékek francia, angol és német nyelvben, továbbá zenében, rajzban és festésben nyernek kiképzést. A tulajdonos kiváló pedagógus, ki 20 éven át főúri és előkelő családok gyermekeinek nevelését a legjobb sikerrel vezette. Bővebb értesítést ad és prospektust küld az igazgatóság.

— **Pénzbőség a külföldi pénzügyi piacokon.** A külföldről olyan hírek érkeznek, hogy a tőzsdéken bihetetlenül olcsón jelzik a pénzt, tehát pénzbőség van. Sajnos, hazánkban

nem olyan rózsásak az állapotok. Egészen bizonyos, hogy gazdáink zsebében pénzbőség nem dül, s t még bizonyosabb, hogy a rossz termés folytán nyomasztó gondokkal küzdenek. A legtöbb gazda úgy igyekszik helyzetén segíteni, hogy hosszú lejáratú, törlesztéses jelzálogkölcsönt vesz fel, amelynek alig érezhető kamatja van és ezen pénzből ké-ziti elő a jövő évi gazdálkodást. Törlesztéses jelzálogkölcsönök gyors és előnyös lebonyolítására elsőrendű forrás az „Ingatlan- és Jelzálog-Forgalmi Intézet” (tulajdonos Gurré Ferenc) Budapest, VI. Váci körút 39. Tehát gazdáink bizalommal fordulhatnak e 20 év óta fennálló intézethez, ahol a pénzkölcsönügyi folyamatba tételére vonatkozó felvilágosítást — lapunkra való hivatkozás esetében — készséggel és díjtalanul megadják.

Előzetes üzlet átvételi jelentés.

Van szerencsém a t. c. közönség szives tudomására adni, hogy a helybeli

Kossuth szállodát

f. évi szeptember hó 1-én átveszem.

Amidőn erről a t. c. közönséget értesítem, biztosítom a legjobb és legpontosabb kiszolgálásról, valamint kitűnő ételek, helybeli és verseci hegyi borok: szilvania, kreáci, mustos fehér és karbinet boraimra és kőbányai sörökre felhívni a t. c. közönség figyelmét.

Első rendű tiszta kényelmes vendég szobák, istállók és kocsiszinek a vidéki közönség rendelkezésére állanak.

Havi étkező vendégek mérsékelt árban elfogadhatnak.

Ünnepélyes megnyitás hírlaplag lesz a t. c. közönség tudomására hozva.

Kiváló tisztelettel

ROBICSEK

szállodás és vendéglős.

Szőlő eladás.

Szép és hibátlan sasza szőlő 5 kilonként már most kapható és állani való mustotály és egyéb szőlő megrendelhető

Véli Miksánál.

Üzlet kiadás.

A főtéren levő, Filippi-féle borbély üzlet-helyiség (Szőlősi-féle ház) f. évi október hó 1-től hasznosbérbe kiadó. — Bővebb felvilágosítást ad **Staub Jenő.**

Kiadó lakás.

Özv. Gäylhoffer Mihályné Vörösmarty-utca 341. szám alatt lévő háza huzamosabb időtartamra kiadó.

Eladó ház.

I. ker. Munkácsy-utca 107. szám alatt lévő házam jutányos áron eladó, — esetleg Szent-Mihály naptól hasznosbérbe kiadó. Bővebb felvilágosítást ad a tulajdonos **Retkes Elek.**

Eladás.

Egy teljesen jó karban levő bicikli jutányos áron eladó Balássy Gyulanál, br. Harkányi gözmalom.

Eladó ház.

A Tószegi-utcában (Piros János szomszédságában) lévő házam, mely áll 3 szobából és hozzátartozó helyiségekből, szabadkézből eladó. — Bővebb felvilágosítással szolgál a tulajdonos **Halasi István.**

Hirdetmény.

Van szerencsénk a t. közönség szives figyelmét a nagyságos DEUTSCH GYULA úr tulajdonát képező Pusztá-Ernyői birtokának folyamatban lévő eladásra felhívni.

A birtok Pest megyében Ceglédhez 1 órányira fekvő Törtel község és a Nagyköröshöz tartozó Nyilas és Ludasi tanyák közvetlen szomszédságában, Cegléd, Nagykörös, Abony városok, Jászkarajenő, Kocsér községek és a Tetétleni puszták határában fekszik.

Megbízásunkhoz képest az eladások általunk Cegléden intézeti helyiségünkben eszközöltetnek, a t. közönség kényelmére azonban megbízottaink minden vasárnap és ünnepnapon a birtokon vannak, kik úgy a szükséges felvilágosítások megadásával, mint az eladásokkal meg vannak bízva.

A vétel megkönnyítésére az eladások kisebb és nagyobb részletekben kedvező fizetési feltételek mellett történnek.

A vételár lefizetésére jutányos törlesztéses, vagy egyszerű kölcsönöket bocsájtnak a t. közönség rendelkezésére.

Közelebbi felvilágosításokkal készséggel szolgál a Cegléd, 1909. május hó.

**CZEGLÉDI IPAR- KÉRESKEDelmi BANK
RÉSZVENYTÁRSASAG, CZEGLÉDEN.**

ÜZLET-ÁTHELYEZÉS.

Van szerencsém a mélyen tisztelt közönség szives tudomására hozni, hogy

KÖNYVNYOMDÁMAT

Kossuth-tér (Lackó-féle ház)
4-ik szám alá helyeztem át.

Kiváló tisztelettel

SZERDAHELYI JÁNOS

nyomdatulajdonos.

A nm. m. kir. vallás- és közoktatásügyi miniszter 87.990. szám alatt elismerő leiratával kintüntetve.

MED. UNIVERSAL.

Dr. Batizfalvy Istvan Zoltán

ki egészségügyi tanár, tb. megyei főorvos,
a műtőfogászat- és műfogászat szakorvosa.

1897. óta fennálló

FOGORVOSI INTÉZETÉT

Károly-körút 3. szám alá helyezte át.

A főváros ezen legelső intézetében az összes műtétek a legújabb villanyos gépezetek és módszerek szerint fájdalommentesen : : : : : történnék. : : : : :

Fájós fogak meggyógyítása. — Tartós tömések. — Foghúzások (altatásban is). — Szájpadlás nélküli műfogak. — Aranyhidak, koronák. — Jól használható fogsorok elkészítése és behelyezése jótállás mellett, mérsékelt szabott áron végeztetik. — Minden felvilágosítás díjtalan. — Vidékiek fél nap alatt x x x x megkaphatják műfogaikat. x x x x

Saját érdekében

csak B O H N - féle

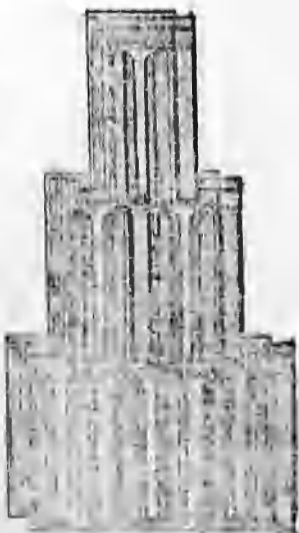
nagykikindai és zombolyai cserepet fogadjon el és utasítson vissza más silány minőségű cserepet, mert

csak a B O H N - féle

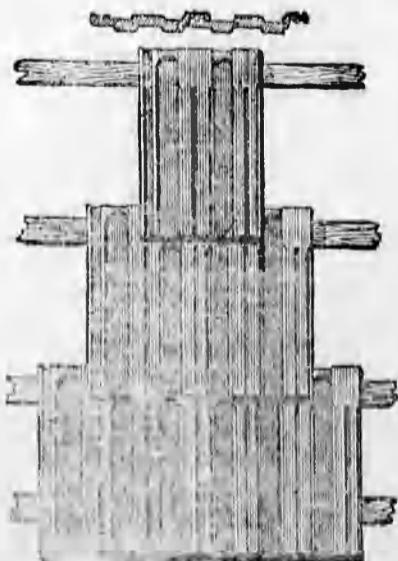
cserep jutányos, szép és szakszerű fedőanyag.

Tessék mintát és árjegyzéket kérni!

B O H N - C S E R É P G Y Á R Z S O M B O L A.

Bohn kikindai cserepe.

Bohn zombolyai cserepe.